

УДК 332.873.1

*І. А. Островський,**к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків**Б. Ю. Юхнов,**к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків**О. Л. Яшинов,**к. е. н., доцент, завідувач кафедри суспільних наук, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, м. Харків*

МІКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ТАРИФОУТВОРЕННЯ В ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

I. Ostrovskiy,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Economic Theory, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv

B. Yukhnov,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Management, Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, Kharkiv

O. Yashynov,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Chief of Department of Social Sciences, Kharkiv National Kotlyarevsky University of Arts, Kharkiv

THE MICROECONOMIC ASPECTS OF REFORMING SYSTEM OF TARIFF-SETTING IN HOUSING AND COMMUNAL SERVICES UKRAINE

Розглянуто мікроекономічні підходи до реформування тарифоутворення у сфері житлово-комунального господарства. Досліджено теоретичні передумови формування тарифів. Узагальнено особливості стимулюючих методів тарифоутворення у теплопостачанні, що сприяють енергозбереженню. Проаналізовано тарифне стимулювання енергозберігаючих інвестицій на енергоресурси. Обґрунтовано необхідність формування двосекторної моделі ринку теплоенергетичних ресурсів. Визначено адміністративний та конкурентний підходи до розробки двосекторної моделі. Окремо досліджено специфіку енергозберігаючої реконструкції будинків. Теплозберігаюча реконструкція будинків має сполучатися з використанням відтворювальних видів енергії. Підкреслено комплексний вплив тарифоутворення на регулювання галузі в цілому. Обґрунтовано необхідність впровадження системи довгострокового тарифного регулювання і тарифного планування з метою стимулювання залучення інвестицій в будівництво і модернізацію підприємств та інфраструктури житлово-комунального господарства.

The microeconomic approaches to reforming tariff formation in the sphere of housing and communal services are considered. The theoretical prerequisites for the formation of tariffs are explored. The features of stimulating methods of tariff formation in heat supply that promote energy saving are generalized. The tariff stimulation of energy saving investments for energy resources is analyzed. The necessity of forming a two-sector model of the heat energy resources market is substantiated. The administrative and competitive approaches to the development of a two-sector model are defined. The specificity of energy-saving reconstruction of buildings has been studied separately. Heat-saving reconstruction of buildings should be combined with the use of reproducible types of energy. The complex effect of tariff formation on regulation of the industry as a whole is underlined. The need for the introduction of long-term tariff regulation and tariff planning to stimulate attraction of investments in building and modernization of enterprises and infrastructure of housing and communal services substantiated.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, суспільні блага, тарифоутворення, двосекторна модель ринку теплопостачання, адміністративний та конкурентний підходи до стратегії тарифоутворення, енергозбереження.

Key words: housing and communal services, public goods, tariff-setting, two-sector model of the heat supply market, administrative and competitive approaches to tariff strategy, energy saving.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Реформування житлово-комунального господарства України є однією з пріоритетних проблем, що ви-

значає сучасний рівень економічної й соціальної безпеки держави, конкурентоспроможність її економіки. Йдеться як про узагальнення позитивних розробок і помилок минулих років, вдалі та невдалі спроби розповсюдження світового досвіду, так і про вивчення і втілення теоретичних методів та інструментів, зокрема інно-

ваційних. Недостатнє використання мікроекономічних засад аналізу і практичного застосування проектів енергозбереження в Україні є одночасно і констатацією нереалізованих можливостей, і полем подальших досліджень і експериментів. Позитивний світовий досвід мікроекономічного обґрунтування тарифів на тепlopостачання підкреслює значний потенціал цих підходів. Тому актуальним залишається накопичення інформації та аналіз перспектив реформування ринку теплової енергії в ЖКГ з боку переваг і ризиків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Загальні аспекти тарифоутворення розглянуті в працях Б.М. Данилишина, П.Т. Бубенка, О.В. Димченко, А.Д. Кашпур, І.В. Волохової, А. Єрьоменко, І.В. Запартіної, Т.В. Лебеди, О.Ю. Кучеренка, В.Д. Лагутіна [1—6] та інших науковців. Але використання мікроекономічних інструментів аналізу, зокрема, для дослідження житлово-комунальних послуг як суспільних і змішаних благ, поєднання адміністративних і конкурентних стратегій суб'єктів господарювання, потребує окремого дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження мікроекономічних аспектів реформування тарифоутворення в житлово-комунальному господарстві на прикладі тепlopостачання і енергозбереження. Для досягнення мети пропонується вирішення таких завдань: формулювання мікроекономічних засад аналізу, визначення актуальних напрямів тарифоутворення в контексті ефективного використання ресурсів, аналіз переваг і ризиків розвитку і оцінка перспектив методології розробки двосекторної моделі ринку теплової енергії для подальшого впровадження її механізмів у вітчизняну економіку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На сьогодні в галузі ЖКГ України функціонує кілька тисяч підприємств та організацій різних форм власності, які надають населенню понад 40 видів послуг на суму більше 6 млрд грн. щороку. Тут використовується майже чверть основних фондів держави, зайнято 5% працездатного населення країни. Основна маса житлових будинків збудована в 60—80-х роках минулого століття. Дуже багато проблем як технічних, так і у взаємовідносинах між житловими організаціями та мешканцями. Так, в Україні діє 21,2 тисячі котельень, в яких працює 50,6 тисяч котлів, 20% з яких працюють понад 20 років. Протяжність теплової мережі по країні понад 20 тис. км, з яких 12,7 тисяч км в аварійному стані. Потребують ремонту 60% теплових мереж. Тож, не дивно, що комунальна теплоенергетика втрачає інвестиційну привабливість. Так само складна ситуація у водопровідно-каналізаційному господарстві та у сфері поводження з побутовими відходами. Протяжність водопровідних мереж по Україні — 180 тисяч 951 км, каналізаційних — 51 тисяча 397 км, 60% цих мереж зношені та потребують ремонту [7].

Ключове місце в системі ЖКГ займає теплове господарство. У соціальному аспекті значимість теплоенергетики проявляється в тому, що зараз на тепло доводиться більш 50% у структурі платежів громадян за комунальні послуги. Тому розв'язок проблеми скорочення втрат тепла й підвищення енергоефективності в ЖКГ є найважливішим напрямком поліпшення життя населення.

Тепlopостачання населення, як і багато інших видів діяльності ЖКГ, слід розглядати в першу чергу і як підприємництво, і як виробництво суспільного блага, яке треба здійснювати при контролі з боку суспільства, наприклад в особі органів місцевого самоврядування.

У рамках державного регулювання економіки необхідно розбудовувати стимулюючі методи тарифоутворення, що сприяють енергозбереженню. З метою стимулювання інвестиційної та операційної діяльності в сфері енергозбереження слід доповнити методики тарифоутворення на теплову енергію елементами, що враховують податок на енергоносії, ступінь наближення фактичного споживання тепла до нормативного, клас енергоефективності. Крім того, треба кардинально збільшити екологічні податки на викид шкідливих речовин в атмосферу, розміщення твердих відходів.

У розв'язку питання про стимулюючий вплив тарифів на теплову енергію враховується наявність трьох видів тепла: що вироблене, корисно постачається до будинку й таке, що надходить до житлового приміщення кінцевому споживачеві. Тому відносно кожного виду продуктів повинен бути свій підхід до тарифоутворення як до процесу техніко-економічного нормування, в якому погоджуються проблеми інвестування в реконструкцію системи тепlopостачання й стимулювання енергозбереження.

Інакше кажучи, держава в особі регулюючих та інших органів призначає на певний термін у якості індикаторів енергоефективності відповідні видаткові показники (видаток тепла на опалення 1 м² площі приміщення, класи енергоефективності будинків, максимально припустимі втрати тепла в теплових мережах та ін.); оцінює необхідний обсяг інвестицій; створює умови для інвестування; після закінчення встановленого строку проводить заходи з економічного заохочення й покращання виконавців (власників) — споживачів енергоресурсів. Наприклад, відносно марнотратних споживачів використовують підвищені ставки податків на енергоресурси.

Стимулюючий вплив тарифів, орієнтованих на процес енергозбереження, має припускати диференціацію по наступних напрямках: залежно від відстані, від джерела тепла до місця його споживання, а також від дотримання (недотримання) режиму опалення відповідно до метеоумов (температури повітря, інсоляції, швидкості вітру та ін.). Слід застосовувати штраф за підвищений видаток тепла в порівнянні з рекомендованим режимом.

Регулюючі податки можуть застосовуватися як самостійно, так і в складі цін на продукцію підприємств теплоенергетики. До регулюючих податків відносять платежі за забруднення природного середовища й податок на використовувану енергію (точніше, використувані енергоносії).

Платежі за забруднення навколишнього середовища при їхньому істотному збільшенні стимулюють теплоенергетичне підприємство одержати з одиниці палива більше товарної продукції. Істотними дефектами української системи платежів за забруднення природного середовища є невиправдано велика кількість забруднювачів, для яких установлена плата; і низькі ставки платежів порівняно з розвиненими країнами.

Податок на енергоносії в практиці українського податкового законодавства не застосовується, на відміну від європейських країн, де діє Директива Європейського союзу по оподатковуванню енергоносіїв. Податок на енергоносії може бути диференційований як за видами енергоресурсів, так і за регіонами. Застосування диференційованих податків на енергоресурси викличе диференціацію тарифів на теплову й електричну енергію.

Говорячи про застосування податкової системи, включаючи платежі за забруднення як інструмента стимулювання енергозбереження, відзначимо, що зазначені податкові стягнення повинні мати цільову спрямованість і використовуватися для фінансування програм енергозбереження охорони навколишнього середовища; не підвищувати загальне податкове навантаження на бізнес і населення, тобто їхнє введення слід супроводжувати зниженням інших податків, наприклад, податку на додану вартість.

Стимулювання енергозберігаючих інвестицій через тарифи на енергоресурси може здійснюватися у вигляді:

- оплати (відшкодування, продажу) зекономленого тепла;
- знижок з тарифу й надбавок, здійснюваних продавцями енергоресурсів;
- різного роду дотацій від держави, включаючи податковий кредит, інвестиційні відрахування, погашення кредитних ставок по фінансовому або виробничому лізингу та інші відомі інструменти стимулювання інвестицій.

З позиції відтворювального підходу, механізм тарифоутворення повинен забезпечувати відтворення основних фондів, за допомогою яких створюється те або інше благо. Наприклад, за кордоном платежі за забруднення атмосферного повітря визначаються інвестиціями в уловлювання забруднювача. Передбачається, що інвестиції в більшості випадків мають ресурсо- і енергозберігаючу спрямованість, орієнтовані на підвищення енергоефективності.

Офіційно поширеною методикою розрахунків тарифу на операційну й інвестиційну діяльність у сфері тепlopостачання є метод забезпечення прибутковості інвестованого капіталу (метод RAB — від англ. Regulatory Asset Base — регульована база інвестованого капіталу).

Для розвитку інвестиційних процесів у сфері енергозбереження необхідно сформувати загальні основи ринку енергозбереження й заощадженої енергії як товару. Традиційний підхід до оцінки ефективності інвестицій в енергозбереження, що склався, передбачає в якості товару послугу, зроблену за допомогою зекономленої енергії або з меншими її витратами, але не саму цю енергію, тобто оцінка ефекту (наприклад, приріст прибутку) проводиться через оцінку приросту продукції

або зниження витрат. Сама ж заощаджувана енергія як товар не розглядається. Отже, не розглядається й ринок зекономленої енергії.

Тим часом, повернення коштів з боку теплопостачальної організації за зекономлене тепло (наприклад, мешканцям у складі ОСББ), розраховане як різниця між нормативними витратами тепла для загальної площі будинку й фактично витраченими по лічильникові, є усталеною практикою. У цьому випадку в розрахунках присутні два товари:

1. Обсяг тепла, що розрахований за нормативом і оплачений за тарифом. Сам факт оплати означає, що покупець визнав даний продукт товаром. Договір на теплозабезпечення між теплопостачальною організацією й споживачем (наприклад, ОСББ) можна розглядати як договір постачання, в якому обсяг тепла встановлюється по нормативах з урахуванням додаткових регулюючих факторів, насамперед, погодного характеру. У той же час такий договір з боку покупця можна трактувати як свого роду ф'ючерсний контракт на право покупки товару (тепла) у встановленому обсязі протягом певного періоду. З боку продавця — це ф'ючерс на право продажу товару.

2. Обсяг тепла, зекономлений щодо нормативу. Тут у ролі продавця виступає підприємство-споживач, що забезпечило економію енергоресурсу порівняно з нормою, а в ролі покупця — продавець тепла (тепломережева компанія). Сам факт оплати зекономленого тепла означає, що вторинне тепло є товаром і він використаний покупцем.

Фактично покупець зекономленого тепла продав його іншому споживачеві. Особливістю вторинної енергії як товару є те, що фізично, як потік, вона присутня в цей момент у мережі разом з обсягом енергії, що надана за основним контрактом. Зекономлена енергія безпосередньо проявляється в діяльності мережі у вигляді зростання тиску (напруги) та інших енергетичних параметрів при незмінному обсязі виробництва постачальником, наприклад, ТЕЦ. Для нормалізації роботи системи виробник скорочує подання первинної енергії.

Таким чином, на ринку теплової енергії фактично присутні два виробники (продавця) енергії: виробник первинної енергії й виробник вторинної енергії, який спочатку є споживачем первинної енергії. Звідси виникає можливість умовного відокремлення цих двох ринків і подання моделі ринку теплової енергії як двосекторної (сектор первинного тепла й сектор вторинного, зекономленого тепла).

Таке відокремлення є припустимим і необхідним для стимулювання процесів інвестування в енергозберігаючі проекти з використанням можливості диференціювання тарифів на енергію.

Існує декілька підходів до розробки моделей функціонування двосекторного ринку теплоенергетичних ресурсів:

1. Адміністративний, характерний тим, що тарифи на зекономлене тепло містять стимулюючу надбавку, тобто повинні бути трохи вище, ніж тарифи, за якими оплачується нормативний обсяг енергоресурсів. Надбавка може бути сформована за рахунок державних дотацій, а також бонусів з боку теплоенергетичних ком-

паній, зацікавлених у забезпеченні зростаючого числа споживачів за рахунок зростання обороту зекономленого тепла.

2. Конкурентний, особливий тим, що власники зекономленого тепла виступають в якості його продавців на ринку теплоресурсів, що функціонує як віртуальна (електронна) біржа контрактів. Вихідним контрактом, що формує ринок похідних продуктів (зекономленого тепла), є договір на постачання між тепломережевою компанією й споживачем (власником будинку). При цьому підході на ринку присутні й конкурують продавці як первинної, так і вторинної енергії. Можливо, що контракти на зекономлене тепло матимуть більш низькі ціни й продаватися в пріоритетному порядку, оскільки вважається, що інвестиції в енергозбереження більш ефективні, ніж проекти виробництва енергії з традиційних ресурсів. Це та зекономлена тепла енергія, обумовлена як різниця між нормативом і показанням теплолічильника, вартість якої повертається тепломережевою компанією споживачеві. У випадку з інвестором в енергозберігаючий проект — це різниця у витратах тепла до проекту й після нього, що сплачується протягом нормативного строку окупності проекту.

Оскільки вихідним документом є договір про тепlopостачання, тому зобов'язання мережевої компанії викупити зекономлене тепло, нагадує надання векселів (боргових розписок) цих компаній.

В якості покупців вторинного тепла, точніше, прав на доходи від його продажу можуть виступати:

- теплоенергетичні компанії в межах існуючої практики повернення вартості зекономленого тепла;
- інвестори, що здійснюють внески в енергозберігаючі проекти;
- страхові компанії для оплати ризиків енергозберігаючих інвестиційних проектів, а також форс-мажорних погодних процесів.

Таким чином, ринок зекономленого тепла — це ринок прав на доходи від продажу цього вторинного ресурсу на основі договорів на тепlopостачання.

Розширюючи поняття ринку прав на зекономлене тепло й розуміючи цей ринок переважно як ринок цінних паперів у сфері енергозабезпечення й енергозбереження, зазначимо, що в якості емітентів цінних паперів виступають інвестори в енергозберігаючі проекти, зокрема, енергосервісні компанії, що формують банк енергозберігаючих проектів, які вони мають намір реалізувати відповідно до підписаних контрактів. Визначаючи індикативні нормативи споживання тепла диференційованими залежно від рівня енергоефективності об'єктів енергоспоживання й динамічними, пов'язаними з державними й корпоративними інвестиційними програмами енергозбереження, можна сформувати тарифний механізм стимулювання енергозбереження.

Підсилювати дію цього нормативно-тарифного механізму можливо на основі інститутів енергоаудиту. Це означає, що мають діяти дві групи нормативів для оцінки розміру економії (перевитрати) тепла: загальна (для типових будинків і нормативна на основі енергоаудиту).

Обов'язковою умовою формування ринку інвестицій в енергозберігаючі проекти є відносна стабільність і тривалість тарифів відповідно до періоду повернення

інвестицій. Тому у випадку закріплення в практиці виступу довгострокових договорів на тепlopостачання на 3—5 років, відповідно до нормального строку окупності інвестицій, можливе формування вторинного ринку теплової енергії. Кількість теплової енергії визначається як різниця між нормативною і фактичною величинами за даними лічильників. Оскільки угоди є ризиковими, наприклад, через дію погодних факторів, їх необхідно страхувати. Отже, енергострахова компанія має орендувати частину виробничих потужностей у первинних виробників тепла. У загальному випадку ціни на тепло на такому вторинному ринку (ринку зекономленого тепла) формуються під впливом попиту та пропозиції, тобто можуть відрізнятися від нормативних тарифів. Контракти підлягають реєстрації, що дозволяє енерговиробникам сформувати портфель замовлень і збалансувати обсяги виробництва теплової енергії з потребами.

Організаційно діяльність такого ринку вторинних енергоресурсів може виглядати як електронна біржа (електронні торги).

Така двосекторна модель ринку теплозабезпечення функціонує як інструмент регулювання обсягу виробництва тепла і його споживання з урахуванням дії механізмів стимулювання енергозбереження.

Ще один напрям у розробці диференційованих тарифів на тепlopостачання й енергозберігаюче інвестування — це енергозберігаюча реконструкція будинків. На одиницю житлової площі в Україні витрачається в 2—3 рази більше енергії, ніж у країнах Європи. У Німеччині видаток теплової енергії на опалення становить 80 кВт·ч/м², а в Швейцарії — 55 кВт·ч/м² завдяки жорсткій стандартизації житлового будівництва щодо енергоспоживання [8].

Теплозберігаюча реконструкція будинків сполучається з використанням відтворювальних видів енергії, включаючи вітро- і геліоенергетику, використання біогазу, твердих побутових відходів, вторинного тепла, а реконструкція будинків — з поліпшенням комфорту проживання, включаючи перепланування, зокрема, проектні рішення щодо ліфтів, балконів, лоджій, мансард).

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, застосування мікроекономічних підходів дозволяє визначити нові перспективи розвитку механізмів тарифоутворення в ЖКГ, зокрема, сегменті тепlopостачання. Обмежені можливості державного бюджету в умовах зростання зовнішньої заборгованості, погіршення рівня і якості життя громадян, посилення складності приватнопідприємницької діяльності завдають необхідність подання подальших теоретичних альтернатив з використанням досвіду інших країн з урахуванням власних напрацювань.

Література:

1. Данилишин Б.М. Державно-приватне партнерство — стратегічна форма взаємодії влади і бізнесу / Б.М. Данилишин // Юридичні новини Online [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://news.yurist-online.com/news/kmu/2/>

2. Бубенко П.Т. Управління системною модернізацією та розвитком житлово-комунальних підприємств: монографія / П.Т. Бубенко, О.В. Димченко, А.Д. Кашпур; НАН України, Північно-Східний науковий центр, Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. — Х.: ХНУМГ, 2014. — 233 с.

3. Волохова І.С. Тарифне регулювання та концептуалізація розвитку сфери житлово-комунального господарства / І.С. Волохова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. — № 1 (12). — 2016. — Харків: ХНАДУ, 2016 — 204 с. — С. 17—23.

4. Єрмоєнко А. Яким має бути регулятор енергоринку і житлово-комунальних послуг? / А. Єрмоєнко // Дзеркало тижня Україна. — 2016. — № 22. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/energy_market/yakim-maye-buti-regulyator-energorinku-i-hitlovo-komunalnih-poslug_.html

5. Запатріна І.В. Тарифна політика як критичний фактор розвитку житлово-комунальної сфери / І.В. Запатріна, Т.Б. Лебеда // Економіка України. — 2013. — № 3. — С. 66—76.

6. Лагутін В. Д. Пріоритети цінового (тарифного) регулювання природних монополій в Україні / В.Д. Лагутін, Ю.І. Боровик // Економіка України. — 2013. — № 7. — С. 44—57.

7. Стратегію розвитку ЖКГ потрібно розробляти за чотири основними напрямками [Електронний ресурс]: офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. — Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/strategiyu-rozvitku-zhkg-potribno-rozroblyati-zachotirma-osnovnimi-napryamkami-eduard-kruglyak/>

8. Скільки платять за "комуналку" сусіди і чому в Україні так дорого // Сегодня. — 2016. — 11 июня [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://www.segodnya.ua/economics/gkh/skolko-platyat-zakomunalku-sosedi-i-pochemu-v-ukraine-tak-dorogo-723621.html>

References:

1. Danylyschyn, B. M. "Public-private partnerships — strategic form of cooperation between government and business", Yurydychni novyny Online, [Online], available at: <http://news.yurist-online.com/news/kmu/2/> (Accessed 2 March 2017).

2. Bubenko, P. T. Dymchenko, O. V. and Kashpur, A.D. (2014), Upravlinnia systemnoiu modernizatsiieiu ta rozvytkom zhytlovo-komunal'nykh pidpriemstv [Management of system modernization and development of housing and communal enterprises], Khnumg, Kharkiv, Ukraine.

3. Volokhova, I. S. (2016), "Tariff adjusting and conception of housing and communal services sphere development", Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva, vol. 1 (12), pp. 17—23.

4. Yer'omenko, A. (2013), "What should be the regulator of the energy market and housing and communal services?", Dzerkalo Tyzhnia Ukraina, [Online], vol. 22, available at: http://gazeta.dt.ua/energy_market/yakim-maye-buti-regulyator-energorinku-i-zhitlovo-komunalnih-poslug_.html (Accessed 2 March 2017).

5. Zapatrina, I. V. and Lebeda, T. B. (2013), "Tariff policy as a critical factor in the development of housing and communal sphere", Ekonomika Ukrainy, vol. 3, pp. 66—76.

6. Lahutin, V. D. and Borovyk, Yu. I. (2013), "Priorities price (tariff) regulation of natural monopolies in Ukraine", Ekonomika Ukrainy, vol. 7, pp. 44—57.

7. The official site of Ministry for Regional Development, Building and Housing of Ukraine (2016), "The development strategy of housing and communal services should be developed in four main areas", available at: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/strategiyu-rozvitku-zhkg-potribno-rozroblyati-zachotirma-osnovnimi-napryamkami-eduard-kruglyak/> (Accessed 3 March 2017).

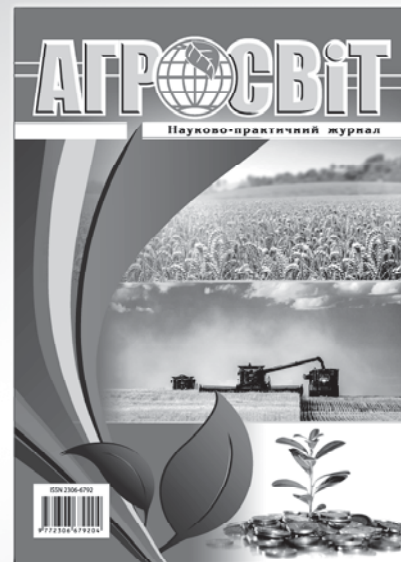
8. "How much money neighbors pay for the "communal" and why in Ukraine is so expensive" (2016), Segodnya, [Online], 11 June, available at: <http://www.segodnya.ua/economics/gkh/skolko-platyat-zakomunalku-sosedi-i-pochemu-v-ukraine-tak-dorogo-723621.html> (Accessed 3 March 2017).

Стаття надійшла до редакції 17.03.2017 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ